

DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT

Prop. 98 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Gjennomføring av Joint Strike Missile utvikling trinn 3)

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet 23. mai 2014,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Formålet med denne proposisjonen er å be om Stortingets godkjenning til å gjennomføre trinn 3 av utviklingsløpet for Joint Strike Missile (JSM). JSM utvikling trinn 3 består av gjenværende del av utviklingen, samt deler av kvalifisering og forberedende integrasjon av JSM på kampflyet F-35. Etter gjennomført JSM utvikling trinn 3 vil missilet være klart for produksjon og integrasjon på F-35.

2 Bakgrunn

Norges nye kampfly F-35 er et moderne femte generasjons kampfly, som med sin allværskapasitet, unike sensorer og store overlevelsessevne i et trusselbilde i stadig endring, vil være en grunnleggende kapasitet i vår nasjonale forsvarsstruktur. For å få mest mulig nytte av flyets kapasitet, må F-35 utstyres med et bredt utvalg våpen tilpasset luftmål, landmål og sjømål.

Rasjonale for JSM

For å utnytte potensialet til F-35, møte de operative kravene samt bygge videre på investeringen i

norsk missilkompetanse gjennom utviklingen av Naval Strike Missile (NSM), har det fra norsk side blitt gjennomført et utviklingsarbeid for å fremstille Joint Strike Missile (JSM). JSM vurderes å være det beste våpenet under utvikling som kan møte det operative kravet om et langtrekkende antioverflatevåpen med sjø- og landmålskapasitet. JSM vil ha en unik nettverkskapasitet i fellesoperasjoner med egne overflatefartøy. Disse unike egenskapene vil også være meget godt egnet for andre nasjoner som anskaffer F-35. JSM vil passe inn i våpenrommet på F-35A (CTOL) og F-35C (CV).

Kombinasjonen av F-35 og JSM vil utgjøre en betydelig styrking av den norske krigsforebyggende terskelen. Denne terskelen bygger på at en motstander må forutsette at en eventuell bruk av militær makt mot Norge vil bli både svært ressurskrevende og innebære en høy operativ risiko. Terskelens troverdighet avhenger av at Forsvaret har kapasiteter med evne til å finne mål over lengre avstander, levere avanserte våpen med tilstrekkelig effekt mot godt forsvarte mål, og ha overlevelsessevne til å gjennomføre slike oppdrag i et stridsmiljø med et svært høyt trusselnivå. F-35 med JSM vil være en av de fremste leverandørene av en slik operativ evne i fremtidens norske Forsvar.

Historikk

Utviklingen av JSM utføres av Kongsberg Defence & Aerospace i samarbeid med Forsvaret. I tillegg til å oppfylle operative behov, vil en realisering av JSM være viktig for den industrielle satsningen knyttet til kampflyanskaffelsen. Missilet forventes også å ha et betydelig salgspotensial til andre land som anskaffer F-35.

JSM er en videreutvikling av NSM, som ble utviklet gjennom 90-tallet med et lignende samarbeid mellom Forsvaret og Kongsberg Defence & Aerospace. Målet den gang var å tilføre Sjøforsvarets fartøyer, primært de nye fregattene av Fridtjof Nansen-klassen og kystkorvettene i Skjold-klassen, en moderne kapasitet mot godt forsvarte sjømål. I forberedelsen av anskaffelsen av nye kampfly ble Stortinget i St.prp. nr. 1 (2005–2006) informert om at studier hadde vist at en videreutvikling av NSM kunne innpasses i våpenrommet på to av de tre planlagte F-35 variantene. Betydningen av dette ble understreket i St.prp. nr. 48 (2007–2008) der det ble informert om at en videreutvikling av NSM til JSM ville øke Norges evne til langtrekkende påvirkning. Dette som følge av at JSM leveres av F-35, som med sine kraftige sensorer, lange rekkevidde og høye overlevelsessevne, sikrer en effektiv leveranse av våpenet. I tillegg vil en videreutvikling av NSM til JSM for bruk på nye kampfly også tilføre evnen til bekjempelse av landmål over større avstander.

I 2008 ble det besluttet å iverksette og gjennomføre et første trinn i utviklingen av JSM. Et flertall i forsvarskomiteen ba i Innst. S. nr. 229 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 36 (2008–2009), om at norske leveranser til F-35 skulle følges opp spesielt. En av disse leveransene var JSM. Formålet med det første utviklingstrinnet var å utvikle og godkjenne et foreløpig design, og utarbeide operative og logistiske krav. I tillegg skulle det gjennomføres integrasjonsstudier for å se om missilet kunne bli integrert på F-35. JSM utvikling trinn 1 ble ferdigstilt sommeren 2010.

Gjennom behandlingen av Innst. 441 S (2010–2011), jf. Prop. 110 S (2010–2011), sluttet Stortinget seg til JSM utvikling trinn 2. Dette utviklingstrinnet bestod av videreutvikling av missilet, frem til og med Critical Design Review (CDR). CDR innebærer en gjennomgang og bekreftelse av at designet kan levere den ønskede operative evnen. I JSM utvikling trinn 2 ble det videre gjennomført integrasjonsstudier mot F-35 som et risikoreduserende tiltak.

CDR ble gjennomført og konkludert høsten 2013. De siste gjestående elementene i JSM

utvikling trinn 2, som ble identifisert i forbindelse med CDR-prosessen, vil gjennomføres og endelig avsluttes innen utgangen av fjerde kvartal 2014. Dette har ingen tidsmessig påvirkning på en gjennomføring av JSM utvikling trinn 3.

Som del av det norske kampflyprogrammet har JSM-prosjektet inngått i den helhetlige eksterne kvalitetssikringen av programmet. I tillegg har JSM utvikling trinn 2 vært gjenstand for en separat ekstern kvalitetssikring gjennomført i 2010. Resultatet av denne ble lagt til grunn i Prop. 110 S (2010–2011).

Utviklingsarbeidet knyttet til JSM har vist at missilet vil oppfylle sentrale operative krav fra norsk side. Av mulige alternative våpen som også planlegges integrert innvendig i F-35s våpenrom er glidebombene Joint Stand Off Weapon (JSOW) C-1 og Small Diameter Bomb (SDB) II. Det er gjennomført grundige analyser og vurderinger av alternativene, og konklusjonen er at JSM er det klart beste alternativet mot sjømål grunnet egenskaper som rekkevidde, søkeregenskaper, overlevelsessevne og effekt i målet. JSM vil dermed ha en kapasitet og ytelse som, etter hva Forsvarsdepartementet har kunnskap om, ikke vil innehas av noen andre luft-til-overflate våpen som planlegges integrert på F-35 i overskuelig fremtid. Det oppleves på denne bakgrunn en relativt stor interesse fra andre partnernasjoner. Forsvarsdepartementet har i denne sammenhengen gjennomført en rekke orienteringer overfor interesserte partnerland om utviklingen av missilet og den operative kapasiteten missilet gir.

3 Fremskaffelsesprosessen for JSM

Fremskaffelsen av den operative evnen som kombinasjonen JSM og F-35 vil utgjøre består av fire faser: utvikling av missilet, kvalifisering av missilet, integrasjon av missilet på F-35 og anskaffelse av missilet. Kongsberg Defence & Aerospace har hovedansvaret for den teknologiske utviklingen av missilet, mens Forsvaret har hovedansvaret for å tilrettelegge for kvalifisering og integrasjon.

Utviklingen av JSM gjennomføres i tre trinn, hvorav trinn 1 og 2 er gjennomført. Denne proposisjonen omhandler trinn 3 av utviklingen og de elementer av kvalifiseringen og integrasjonen som skal kontraheres med Kongsberg Defence & Aerospace. Dette gjelder produksjon av missiler til testformål og tilhørende ingeniørstøtte fra Kongsberg Defence & Aerospace.

Kvalifiseringen av missilet skal bekrefte at våpenet kan leveres fra et kampfly, og fly i hen-

hold til gitte krav. Denne fasen avsluttes med en luftdyktighetsgodkjenning av missilet. Dette er et fagområde hvor amerikanske test- og utviklingsmiljøer har særlig ekspertise. Denne tjenesten vil derfor bli anskaffet gjennom amerikanske myndigheter.

Integrasjonen av missilet er arbeid på selve flyet og da særlig i flyets programvare. Tidlige integrasjonsstudier ble gjennomført som risiko-reducerende tiltak under JSM utvikling trinn 1 og trinn 2. Selve integrasjonen vil være en del av den første oppgraderingen av F-35 etter at utviklingsfasen er fullført, kjent som Block 4. F-35 planlegges i sin levetid videreutviklet gjennom regelmessige oppgraderinger som etter planen gjennomføres hvert annet år. Block 4-oppgraderingen skal etter planen være fullt operativ i 2022–2024.

Siste fase er anskaffelsen av missiler til Forsvaret. Anskaffelsen vil gjennomføres som en del av kampflyprogrammet når utviklingen er ferdig, og missilet integrert på F-35.

4 Fremskaffelse av JSM – status

Utvikling av missilet

En vesentlig del av utviklingen av JSM er gjennomført, og det grunnleggende designet er ferdigstilt. Teknologisk er missilet tilstrekkelig modent iht. de krav som stilles ved oppstart av integrasjon på F-35. Den videre utviklingen av JSM er planlagt og koordinert med utviklingen og Block 4-oppgraderingen av F-35. Utviklingen av JSM vurderes således å være i rute med sikte på oppnåelse av full operativ evne (FOC) for norske F-35 i 2025.

JSM utvikling trinn 2 ble konkludert ved gjennomføringen av CDR høsten 2013. CDR innehar et tilstrekkelig detaljert design for start av kvalifiseringen av missilet.

I etterkant av ferdigstillelsen av JSM utvikling trinn 2, og i påvente av en eventuell oppstart av JSM utvikling trinn 3, ble det inngått en brofasekontrakt mellom Forsvaret og Kongsberg Defence & Aerospace. Som orientert om i Prop. 136 S (2012–2013) var formålet med brofasekontrakten å opprettholde momentum i utviklingen og sikre bibehold av kompetanse. Kontraktens omfang var på 479 millioner kroner. Ved en godkjenning av JSM utvikling trinn 3, vil kostnadene knyttet til brofasen inngå som en del av dette trinnet.

Som en del av utviklingen må missilet ha nådd et beskrevet teknologisk modenhetsnivå før den fysiske integrasjonsprosessen i Block 4

starter opp. Som en ekstra kvalitetssikring har Forsvaret, i samarbeid med amerikanske myndigheter, benyttet det amerikanske Institute for Defence Analysis til å gjøre en uavhengig vurdering av JSMs teknologiske modenhetsnivå. Forsvaret konkluderte, blant annet basert på samme rapporten fra Institute for Defence Analysis, med at JSM tilfredsstillende det nødvendige modenhetsnivået.

Integrasjon av missilet

Som et resultat av tett dialog med sentrale partnerland som USA, Storbritannia og Australia, har Norge lyktes med å få aksept for viktigheten av at F-35, etter Block 4-oppgraderingen, møter alle partners behov til operativ evne, inkludert sjømålskapasitet. På bakgrunn av dette er JSM sikret prioritet på test- og ingeniørkapasitet innenfor det flernasjonale programmet i Block 4-oppgraderingen.

I Prop. 110 S (2010–2011) ble det vurdert som et realistisk mål å få etablert et flernasjonalt samarbeid for integrasjonen av JSM etter JSM utvikling trinn 2. Målsettingene var å kunne dele integrasjonskostnadene på flere og dermed redusere totalkostnadene for Norge, og sikre støtte slik at JSM nådde opp i partnerskapets prioritering av test- og ingeniørressurser i Block 4. Til tross for en betydelig innsats fra norske myndigheter og Kongsberg Defence & Aerospace rettet mot å få med mulige partnere til å dele på integrasjonskostnadene, har dette arbeidet hittil ikke lyktes. De mest interesserte partnernasjonene har vært Australia, Canada og delvis Italia og USA, som alle har uttrykt et operativt behov for sjømålskapasitet fra fly. Australia har i sin anskaffelsesplan lagt til grunn at de skal ha etablert en evne til angrep mot sjømål (Maritime Strike Capability) med sine F-35 fra 2023. Australske myndigheter følger utviklingen av JSM tett og gir uttrykk for at JSM er en meget god kandidat, men at deres valg av våpen ikke vil finne sted før i 2017. Canada har vært fokusert på gjennomføring av sin reviderte nedvalgsprosess hvor valg av kandidat og leveransene av fly og våpen er utsatt i forhold til opprinnelig plan. Italia har signalisert interesse, men har økonomiske utfordringer knyttet til ettervirkningene av finanskrisen. Som del av Italias arbeid med å redusere offentlige utgifter, vurderes også helheten i det italienske F-35 programmet.

Norge har prioritert det bilaterale arbeidet mot amerikanske myndigheter på alle nivåer for å sikre støtte til kvalifisering og integrasjon av JSM. Herunder ble det etablert en amerikansk-norsk

JSM-arbeidsgruppe i 2011 for informasjonsutveksling og koordinering av behovet for amerikansk støtte. Gjennom denne arbeidsgruppen tilrettelegges arbeidet med kjøp av tjenester og materiell fra det amerikanske forsvaret, for å ferdigstille utvikling og kvalifisering av missilet før integrasjonen kan starte.

I Prop. 110 S (2010–2011) var det daværende regjeringens vurdering at dersom målet om ett flernasjonalt samarbeid om den videre utvikling og integrasjon av JSM ikke ble oppnådd, ville det ikke være grunnlag for å gå videre med senere trinn av utviklingen og etterfølgende anskaffelse av missilet. Selv om det så langt ikke har lyktes å få med partnere, er det en betydelig og økende interesse for JSM og de operative egenskaper dette missilet vil tilføre F-35. Som ett resultat av dette er det regjeringens vurdering at det er ett betydelig markedspotensial for JSM hos andre nasjoner. I tillegg kommer at JSM oppfyller de operative kravene Norge har satt til en slik kapasitet. På bakgrunn av en samlet vurdering av JSM operative betydning for Forsvaret både nasjonalt og i alliansesammenheng, samt betydningen av JSM for industriell verdiskaping og kompetanse, er det regjeringens anbefaling at man går videre med utvikling og integrasjon av JSM.

5 JSM utvikling trinn 3

Hensikten med JSM utvikling trinn 3 er å ferdigstille utviklingen av JSM og klargjøre det for integrasjon på F-35. I dette ligger en kvalifisering og videreutvikling av missildesignet slik det er presentert ved CDR, sammenstilling og produksjon av delsystemer, prototyper og fullverdige missiler som skal benyttes til test og kvalifisering. Som en del av JSM utvikling trinn 3 ligger også utviklingen av ulikt støtteutstyr for bruk i missilsystemet. Dette inkluderer bl.a. containere, testutstyr, støtte- og treningsutstyr og computerbaserte planleggningssystemer.

Videre vil eventuelle feil og mangler som avdekkes i løpet av JSM utvikling trinn 3 og den initielle delen av integrasjonsprogrammet, bli rettet opp før trinnet avsluttes med gjennomføringen av Final Design Review (FDR), planlagt ultimo 2017. For å kunne godkjenne FDR må en ha et ferdig utviklet missil, herunder underlag for oppstart av serieproduksjon, og ha gjennomført og godkjent kvalifisering av missilet.

For å gjennomføre kvalifiseringen av JSM, har Forsvaret inngått en kontrakt som sikrer nødvendig

tilgang til amerikanske laboratorier og testfasiliteter. Testing av et mindre antall missiler er planlagt startet opp primo 2015 og ferdigstilt medio 2017.

Den videre fremdriften i JSM-prosjektet er koordinert med, og skal følge den gjeldende tidsplanen for utvikling og produksjon av kampflyet F-35. Block 4-oppgaderingen for F-35 er delt i Block 4A og 4B, hvor oppstart av Block 4A er planlagt medio 2014, og Block 4B medio 2016.

Som følge av økt kompleksitet, omfang og størrelse når man nå går inn i neste fase av JSM-utviklingen, vil bemanningen av JSM-prosjektet styrkes med dedikerte heltidsressurser. Dette er i tråd med anbefalingene fra ekstern kvalitets-sikrer. Samtidig vil prosjektet fortsatt trekke på øvrige ressurser og kompetanse i både kampfly-programmet og i resten av Forsvaret.

Det er lagt opp til en fremskaffelsesstrategi hvor Forsvaret vil inngå en kontrakt med Kongsberg Defence & Aerospace som ivaretar en fordeling av risiko og kostnad mellom de to partene. Kontrakten vil inneholde klausuler som sikrer Forsvaret rett til å heve denne. Royaltymodellen, som ble kontraktsfestet mellom Forsvaret og Kongsberg Defence & Aerospace i JSM utvikling trinn 2, videreføres. Gjennom denne modellen vil staten motta en andel av inntektene ved salg av JSM til andre land. Royalty beregnes etter en prosentvis sats som øker med antallet solgte missiler.

Industri

Ved gjennomføring av JSM utvikling trinn 3, vil deltagelsen fra norsk industri utvides betydelig. Kongsberg Defence & Aerospace har anslått at de vil engasjere i størrelsesorden 60 norske bedrifter som underleverandører i prosjektet. Dette omfatter komponentleverandører innenfor flere områder, herunder mekanikk, elektronikk, kabling, eksplosiver og telemetri. I tillegg er flere bedrifter involvert i andre tekniske leveranser.

Samlet sett er det anslått et industrielt potensial for nasjonal verdiskaping på 60–70 milliarder kroner over kampflyprogrammets levetid, der Kongsberg Defence & Aerospace selv har anslått at JSM kan forventes å utgjøre 20–25 milliarder kroner. Selv om den meget skarpe og omfattende konkurransen med andre lands forsvarsindustri og langsiktigheten i anskaffelsen gjør at det hefter usikkerhet ved dette estimatet, vil den industrielle betydningen av JSM på lang sikt være meget betydelig.

6 Økonomi

Den første kostnadsberegningen for utviklingen av JSM ble gjennomført i forbindelse med valget av F-35 som Forsvarets nye kampfly i 2008. Oppdaterte kostnadsberegninger av missilutviklingen ble senest gjennomført i 2012. Disse bygget på de opprinnelige estimatene for hele JSM-programmet, presentert av Kongsberg Defence & Aerospace i 2010, erfaringen fra JSM utvikling trinn 1 og det bindende tilbudet Kongsberg Defence & Aerospace ga på JSM utvikling trinn 2 i 2011. Basert på dette ble totalkostnaden for utvikling og anskaffelse av JSM i 2012 beregnet til 6 milliarder kroner. Denne beregningen var forbundet med stor usikkerhet, blant annet fordi JSM ble karakterisert som et høyteknologisk utviklingsprosjekt med tilhørende høy usikkerhet på kostnadssiden.

Utviklingskostnader

JSM utvikling trinn 1 og 2 har vært gjennomført innenfor de rammer og forutsetninger Stortinget tidligere har blitt orientert om og lagt til grunn for sine vedtak.

Gjennom JSM utvikling trinn 1 og 2 har både Kongsberg Defence & Aerospace og Forsvaret fått et mer fullstendig bilde av de gjenværende utfordringene relatert til utvikling og integrasjon av missilet. Som følge av dette er det identifisert flere områder innenfor siste del av utviklingen hvor det er behov for mer arbeid enn tidligere forutsatt. I tillegg er det identifisert behov for noen flere testmissiler for å gjennomføre integrasjons- og kvalifiseringsprogrammet opp mot F-35. Det er også større behov for nødvendig dokumentasjon enn det Kongsberg Defence & Aerospace forutsatte ved inngangen til JSM utvikling trinn 2. Sammen med flere tekniske endringer har dette ført til at kostnaden ved siste del av utviklingen vil bli høyere enn det som tidligere har blitt lagt til grunn. Samlet sett gjør dette at kostnaden for den tredje og siste fasen i utviklingen blir 1,05 milliarder kroner høyere enn beregningen gjort i 2012.

Integrasjonskostnader

I kostnadsberegningene i 2012 var det lagt til grunn at integrasjonskostnadene for JSM skulle deles likt med to andre partnernasjoner. Det arbeides fortsatt med å finne partnere, men i kostnadsberegningene må det nå legges til grunn at Norge alene må bære de totale integrasjonskostnadene. Dette innebærer følgelig økte kostnader for Norge, selv om prisen på integrasjonsarbeidet ikke

har økt. For å redusere den økonomiske belastningen har Forsvaret i denne omgangen valgt å ikke integrere missilet for ekstern bruk, dvs. forberede montasje av missilet under vingene på F-35. Det vil derfor kun bli gjennomført en integrasjon for bruk av missilet i de innvendige våpenrommene i F-35, en såkalt intern integrasjon. Intern integrasjon er den viktigste delen av integrasjonen på F-35, da det sikrer at flyet kan levere våpenet samtidig som det bevarer egen rekkevidde og lavsignatur. Dette er også den kapasiteten som har størst interesse hos mulige kjøpere av missilet. Ved kun å integrere missilet for bruk internt i F-35 reduseres integrasjonskostnadene med om lag 300 millioner kroner, og gjør at integrasjonskostnaden blir 1,15 milliarder kroner høyere enn beregningene gjort i 2012.

Økonomisk konsekvens

Samlet er konsekvensen at utvikling, kvalifikasjon, integrasjon og anskaffelse av JSM totalt blir 2,2 milliarder kroner høyere enn tidligere anslått. Til sammen øker kostnadene for JSM prosjektet derfor fra 6,0 milliarder kroner til 8,2 milliarder kroner.

Anskaffelsen av JSM etter fullført utvikling og integrasjon er planlagt som en del av våpenanskaffelsen for F-35. Som et risikoreduserende tiltak for den senere anskaffelsen av JSM etter fullført utvikling, har Forsvaret gjennom forhandlinger med Kongsberg Defence & Aerospace oppnådd en avtale som binder selskapet til missilpriser for Norge i samme størrelsesorden som ble lagt til grunn i 2012. Det foreligger dog fortsatt, knyttet til tekniske forhold og testbehov, en risiko for at anskaffelsen av missilene kan bli inntil 400 millioner kroner høyere enn anslått.

Kostnader og inndekning

Den anbefalte kostnadsrammen (post 45) for prosjekt JSM utvikling trinn 3 er 4 190 millioner kroner inklusive avsetning for usikkerhet. Forventet kostnad for prosjektet (P-50) er 3 690 millioner kroner.

Gjennomføringskostnader for prosjektet dekkes innenfor det helhetlige kampflyprogrammet. For gjennomføringen av JSM utvikling trinn 3 er kostnadene (post 01) 41 millioner kroner.

I tillegg medfører det at Norge må gjennomføre integrasjon av JSM på F-35 uten deltakelse fra andre partnerland en merkostnad på 1,15 milliarder kroner ut over det som tidligere er medregnet i kostnadsrammen for kampflyprogrammet

Samlet innebærer forslaget i denne proposisjonen en økt kostnad for utviklingen og anskaffelsen av JSM på 2,2 milliarder kroner. Sammenlignet med det kostnadsbildet som ble presentert i Prop. 1 S (2013–2014) medfører kostnadsøkningen til JSM isolert sett også økte utgifter som det ikke er tatt høyde for i det samlede kampflyprogrammet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget om dette på egnet måte. Regjeringen foreslår i denne proposisjonen at den delen av kostnadsøkningen som påløper i 2014, dekkes gjennom en tilleggsbevilgning på 200 millioner kroner.

7 Ekstern kvalitetssikring og håndtering av risiko

Utviklingen av JSM er blant det mest avanserte utviklingsarbeidet som gjøres i Norge i dag. Teknisk kompleksitet, behov for nytenkning, intensitet og begrenset varighet forsterker nødvendigheten av god usikkerhetsstyring, og fokus på avvik og endringer. Prosjektet har vært gjenstand for løpende kvalitetssikring fra Forsvaret og Forsvarsdepartementet, og det har vært gjennomført to eksterne kvalitetssikringer – i forkant av oppstart av JSM utvikling trinn 2 og i forbindelse med forventet oppstart av JSM utvikling trinn 3. I tillegg har utviklingen av JSM inngått i den totale kvalitetssikringen av kampflyprogrammet. Anbefalingene fra ekstern kvalitetssikrer har vært fulgt opp i styringen av prosjektet, og legges også til grunn i den videre organiseringen av prosjektet i JSM utvikling trinn 3.

Ekstern kvalitetssikring identifiserte følgende som de største usikkerhetselementene i JSM utvikling trinn 3: i) eierstyring, ii) prosjektorganisasjon og gjennomføringsevne, iii) utviklingskontrakt og iv) endringer.

Forsvarsdepartementet deler ekstern kvalitetssikrer sine vurderinger av de største usikkerhetselementene. De usikkerhetsreducerende tiltak ekstern kvalitetssikrer har anbefalt hva gjelder organisasjon og styring ifm. oppstart av JSM utvikling trinn 3, er igangsatt. Prosjektorganisasjonen blir styrket med heltidsressurser og prosjektstyringsfunksjon, herunder etablerer Forsvarsdepartementet som prosjekteier en prosjektsikringsrolle. Forsvarsdepartementet vil

videre sikre at prosjektet sikres tilgang til nødvendige fagressurser, noe som har blitt tidskritisk da F-35 Joint Program Office har reservert kapasitet for å integrere JSM på F-35 i Block 4-oppgraderingen som starter medio 2014.

Forsvaret har benyttet ekstern juridisk ekspertise både før og under forhandlingene. Forsvaret har også i samarbeid med amerikanske myndigheter benyttet Institute for Defence Analysis til å gjennomføre en uavhengig vurdering av missilets modenhetsnivå. Gjennom hele utviklingsprosessen har også Forsvarets Forskningsinstitutt vært en sentral rådgiver, både på teknisk side og innenfor det økonomiske området.

Utviklingskontrakt med Kongsberg Defence & Aerospace AS er i slutfasen av forhandlingene. I og med at det er tale om utvikling av komplisert teknologi vil det, slik Forsvarsdepartementet vurderer det, som alltid foreligge en viss risiko knyttet til prosjektgjennomføring, dvs. om ønsket resultat oppnås innen de frister man operer med. I kontrakten er det spesifisert flere milepæler som skal nås i kontraktens løpetid frem til august 2017. Formålet med disse milepælene er å følge opp fremdrift. I tillegg til å kunne heve kontrakten ved et eventuelt vesentlig mislighold fra Kongsberg Defence & Aerospace side, har Forsvaret sikret seg en særskilt avbestillingsrett, dvs. rett til å avslutte utviklingen av JSM uten at dette er betinget av Kongsberg Defence & Aerospace mislighold. Videre er det avtalt at eiendomsretten til utviklingsarbeidet går over til Forsvaret i takt med milepælsbetalingene under kontrakten.

Dersom det blir forsinkelser mht. ferdigstilt utvikling av JSM utover 2017 vil risikoen øke for at missilet ikke vil kunne integreres på F-35 i den perioden det flernasjonale F-35-programmet har reservert kapasitet til integrasjonsarbeidet. Konsekvensen av å ikke møte disse tidsfristene er at det vil være vanskeligere å få prioritet på kapasitet i neste runde, og det vil uansett være for sent ift. å nå planlagt norsk full operativ evne (FOC) i 2025. Hvis fremdriften av JSM utvikling blir forsinket slik at integrering av missilet på F-35 i Block 4 ikke er mulig, vil Forsvarsdepartementet vurdere om prosjektet bør avsluttes, i lys av muligheten for tilgang til kapasitet i påfølgende Block-oppgraderinger.

Forsvarsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Gjennomføring av Joint Strike Missile utvikling trinn 3).

Vi Harald, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Gjennomføring av Joint Strike Missile utvikling trinn 3) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2014 under Forsvarsdepartementet (Gjennomføring av Joint Strike Missile utvikling trinn 3)

I

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2014 kan starte opp gjennomføring av Joint Strike Missile utvikling trinn 3 innenfor en kostnadsramme på 4 190 millioner kroner.

II

I statsbudsjettet for 2014 gjøres følgende endring:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1761		Nye kampfly med baseløsning	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 2 443 182 000 til kr 2 643 182 000	200 000 000

